

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА У ПЕТРОВЦУ НА МЛАВИ ЗА 2012. г.

Током 2012. године реализовани су следећи програмски садржаји:

Заштита и документација

Ове године није послат Захтев Министарству културе Републике Србије за добијање статуса, односно регистрацију Завичајног музеја Петровац на Млави, већ је комплетан материјал предат руководству општине Петровац на Млави и бившем директору Музеја Милетићу Михајловићу - Тићи, који је сада посланик у републичком парламенту, да се покуша регистрација музеја и на овај начин.

До планираног проширења изложбеног простора и добијања просторија за депо - није дошло, тако да није уследила ни њихова адаптација, нити опремање.

У једној учионици у згради Старе основне школе где КЈП "Извор" депонује хартију догодио се пожар 1. јануара. Том приликом искључена је струја, која је делимично укључена 6. јануара, у делу где се налази депо Музеја, само да би радио аларм.

Од краја јуна и током прве половине јула изведени су радови у делу старе основне школе који користи Музеј за привремени депо и где се током летњих месеци ради на обради покретних налаза са Беловода. Поправљена је струја, застакљен и окречен део ходника и саниран кров на месту где је прокишњавало. Радови су финансирани средствима из Буџета општине Петровац која се сваке године издвајају за специјализоване услуге - Беловоде.

Коначно, Влада Републике Србије донела је Одлуку о утврђивању локалитета Беловоде код Петровца на Млави за археолошко налазиште (Службени гласник РС, бр. 50, од 18. маја 2012.), што подразумева низ мера заштите археолошког налазишта од свих видова изградње, копања и других радова..., до забране неовлашћеног прикупљања покретних археолошких површинских налаза.

Овогодишња археолошка истраживања на Беловодама започела су 26. јула и трајала су до 25. августа. Од ове године Беловоде се истражују у оквиру међународног пројекта који је Народни музеј из Београда са својим партнерима Завичајним музејом из Петровца на Млави и Народним музејом из Пожаревца потписао Уговор са Археолошким институтом универзитетског колеџа из Лондона. Наши и страни партнери за сараднике су ангажовале разне специјалистичке лабораторије из Енглеске и Немачке. На овај начин ће сви металуршки садржаји бити свестрано и детаљно анализирани како би се још једанпут научно верификовала најстарија металургија бакра. Ово су специјалистичка истраживања где се трага за новим узорцима. Овим Уговором о сарадњи, теренска истраживања на Беловодама трајаће две године. Треће године треба да се ураде све физикохемијске и металографске анализе, затим обради сав археолошки материјал и да се ове интердисциплинарне анализе, кроз обимну монографију, презентују стручној и широј јавности. Трошкове свих теренских радова, као и смештај за бројнију археолошку екипу ове године сносио је страни партнер у пројекту.

У оквиру горе споменутог Пројекта, у периоду од 11. до 14. новембра геофизичари из Франкфурта (Немачка), уз помоћ археолога Душка Шљивара, руководиоца археолошких истраживања са још двојицом колега (Александар Јаблановић и Југослав...) испитали су око 20 хектара локалитета Беловоде (Крвије и Велико Лаоле); због усева и другог растиња није могла да се истражи већа површина.

Рад у просторијама Старе основне школе, где се налази привремени депо Завичајног музеја, трајао је од краја јула до средине октобра. Као и сваке године до сада, и ове је настављен рад на обради керамичког материјала: започета је обрада керамичког материјала из сонде 17 чија су истраживања започета прошле године, а затим се започело и са обрадом новоприспеле керамике из сонде 18. Рад у Старој школи обављала је екипа археолога у проширеном саставу: Јован Митровић, Марија Савић, Радмила Гавриловић и Јасмина Живковић - који су радили на обради керамичког материјала из сонди 17 и 18; док је Саша Живановић радио на техничком снимању нађених предмета од кремена, камена, животињских костију, малахита и печене глине, као и делова керамичких посуда. Теренски радови за археолошку екипу у проширеном саставу трајали су од 25. јула до 25. августа. Током септембра настављен је рад у Старој школи на спајању делова керамичких посуда, паковању обрађеног и необрађеног материјала итд. (Ј. Живковић). Исцртан инвентар керамике из сонде 15 (нацртао Саша Живановић) Милица Илић је сигнирала.

У оквиру пројекта Народног музеја из Београда "Тумачење, порекло и дистрибуција камених сировина са неолитских и енеолитских локалитета централног Балкана" којим руководи мр Вера Богосављевић Петровић, музејски саветник у Народном музеју из Београда - током првих дана октобра обилазак локалитета који су прошле године откривени уз помоћ геолога Цветка Живковића. Сада су локације са кременом боље документоване: сакупљен је крмени материјал на терену, све је фотографисано и позиционирано (GPS). Од Кучева према пећини Церемошња поново је рекогносциран део поред асвалтног пута, као и локалитет "Врело" између Кучева и Турије и понор реке Марице, где се на локалитету "Главица" налази окержућкасти кремен у великим количинама који је ту донет, осим кремена спорадични фрагменти керамике упућују на постојање насеља из неолита (старчевачка култура) и гвозденог доба. Због сазнања да се на улазу у "Влашку пећину" налази рожнац, један дан се отишло са јужне стране Бељанице да би се и то погледало. Испод "Влашке пећине" и узводно уз Бурдељски поток нађен је рожнац лошијег квалитета, али на уласку у пећину до првог мрака није уочена тражена сировина.

Милан Марковић Абе, поклатио кружни печат на коме пише "Музеј среза млавског - Петровац". Печат је највероватније наставник физичке културе - Никола Крстић, дао да се изреже око 1960. године док се није преселио за Београд.

За звичајну збирку фотографија, која се сукцесивно увећава углавном скенирањем позајмљених фотографија, ове године је скенирано неколико фотографија које је уступио Раде Обрадовић из Великог Поповца. Александар Јанковић из Петровца оставио је музеју три персликане фотографије већег формата.

Као допуна легату са илустрацијама Божидара Веселиновића, набављена су још три Политикина забавника из 1970-тих година где су репродуковане илустрације

Божидара Боже Веселиновића. Сада Музеј има 13 Забавника са репродукцијама за које поседује оригиналне илустрације на хамеру кашираном на картон.

Зоран Станисављевић из Петровца поклонио је динар из 1925. године (нашао га на Караули).

Ликовна збирка је увећана за два рада (комбинована техника и уље на платну), које су аутори поклонили Музеју.

Завршено инвентарисање Легата на Л-картоне, такође инвентарисано 30 слика из ликовне збирке Завичајног музеја (Милица Илић, кустос).

Це налази из сонде 17, који су прошле године однети у Народни музеј где су технички снимљени, сада су враћени да се чувају у Завичајном музеју Петровац на Млави; тако да је сада археолошка збирка увећана за 80 предмета; они су обрађени и сигнирани да би могли да се излажу.

Због недостатка финансија и ове године је изостала обрада предмета из етнографске збирке која се ради у сарадњи са етнологом Даницом Ђокић, музејским саветником у Народном музеју у Пожаревцу.

Истраживање

Овогодишњи теренски радови на Беловодама трајали су месец дана (од 26. јула до 25. августа). Отворена је нова сонда 18 чија је локација одређена на основу геомагнетског снимка који указује на могуће постојање извесних објеката у којима је могло да се врши топљење оксидних руда бакра. Археолошку екипу ове године чинили су археолози: Душко Шљивар, Миљана Радивојевић, Бен Робертс, Мирослав Марић, Јелена Живковић и Александар Јаблановић - који су радили на самом терену. Новину у раду представља флотација (испирање земље), да би се прикупило што више узорака који индикују металуршке процесе на Беловодама. Због учешћа страног партнера, ангажовано је и више радника на терену, тако су паралелно рађене обе сонде: сонда 17 која је прошле године истражена до 10. откопног слоја, сада је настављена до 22. отк. слоја, а сонда 18 је истражена до 10. отк. слоја.

Стручно усавршавање

Документалиста и нови радник у Музеју Милица Илић - историчар уметности, полагањем државног и стручног испита стекла је звање "кустоса".

Изложбена делатност и публикавање

У протеклој 2012. години Завичајни музеј Петровац на Млави реализовао је укупно десет тематских изложби: осам у Галерији музеја, једну у Галерији средње школе „Младост“ и једну гостујућу изложбу у Галерији Центра за културу Мајданпек.

-У оквиру пројекта Међународна културна сарадња (Србија-Мексико), који је водила Лепосава Милошевић Сибиновић, од 1. до 20. марта гостовала је изложба графика мексичког уметника Виктора Ернандеса Кастиља „Небо је такође земља“. Пратећи каталог изложбе радио је Милош Сибиновић, као заједнички каталог за све музеје, галерије и центре у Србији који су били домаћини ове изложбе 2012. године. Дизајн и припрему за штампу каталога и позовница радили су кустоси Завичајног музеја. Изложбу је отворила Лепосава Милошевић Сибиновић.

-Изложба „Вињете“ Лале Ђорђевића Ђотоле отворена је 26. априла. Изложено је око тридесет црно-белих принтова на папиру, са мотивом вињете. Дизајн и припрема за штампу пратећег материјала (плакат, позовница, флајер) радила је Милица Илић.

- У оквиру манифестације „Ноћ музеја 2012“ Завичајни музеј је приредио изложбу „Беловоде - нова открића“. Аутор изложбе је кустос археолог Јасмина Живковић. Изложба је отворена 19. маја и трајала је до 30. јуна. Изложба је обухватила одабир покретног материјала са археолошког локалитета Беловоде из 2010. и 2011. године, које су пратили панои са фотографијама са терена, in situ налазима, цртежима, као и текст који додатно приближава начин живота из доба винчанске културе. Поред тога изложбу је пратила: промоција популарне публикације „Беловоде“, чији су аутори мр Душко Шљивар, Јамина Живковић и Драган Јацановић; видео презентација археолошког локалитета и налаза; радионица за децу „Залепите посуде које смо ми разбили за вас“. Дизајн и припрему за штампу пратећег изложбеног материјала (каталог, позивница, плакат) радили су кустоси музеја. Изложба је враћена и трајала је још месец дана, од 20. јула до 22. августа. Током новембра део изложбе "Беловоде - нова открића", који се односи на постере испод стакла, укупно 11 је поводом Дана школе постављена у холу средње школе "Младост" у Петровцу; изложба је допуњена са још пет панова на којима су принтови археолошких илустрација, које ради сликар Славица Марковић из Београда, за монографију о Беловодама.

-У Галерији средње школе „Младост“, 24. маја отворена је изложба фотографија Станка Костића „Хиландар“. Изложбу су отворили директорка средње школе Јадранка Цветковић, и протођакон Златко Матић, секретар Одбора за културу и просвету Епархије пожаревачко-браничевске. Изложба је обухватила 33 панова са преко 50 фотографија уметничко-документарног карактера. Каталог, позивница и плакат, такође су ауторско дело ликовног уметника фотографије Станка Костића. Изложба је реализована у сарадњи са УЛУПУДС-ом и Народним музејом у Пожаревцу.

-У сарадњи са Интернационалним уметничким студиом „Радован Трнавац Мића“ из Ваљева и Амбасадом Белорусије у Београду, 4. јула отворена је изложба „Белоруски ликовни уметници“. На изложби су представљени радови пет еминентних и признатих савремених уметника из Белорусије. Изложбу је отворио Његова екселенција господин Владимир Чушев, амбасадор Белорусије. Отварању су присуствовали: заменик председника Општине Петровац на Млави Драгољуб Милосављевић, председник Скупштине општине Петровац на Млави Миланче Аћимовић, његов заменик Драган Демић. Дизајн и припрему за штампу пратећег

изложбеног материјала (каталог, позивница, плакат) радили су кустоси музеја. Изложба је трајала до 18. јула.

-28. августа отворена је изложба „Мали формат 2012.“ Изложено је 76 радова малог формата чланова УЛУПУДС-а. Каталог изложбе радили су чланови УЛУПУДС-а за све галерије/музеје/центре за културу у којима је изложба гостовала. Позивницу и плакат радила је Милица Илић. Изложба је трајала до 7. септембра.

-Од 11. до 21. октобра трајала је „Осма јесења“ изложба УЛУП-а (Удружења ликовних уметника Петровац) у оквиру обележавања Дана ослобођења од окупатора у Другом светском рату. Изложено је 24 рада, 21 уметника. Изложбу је отворио академски сликар Драган Милосављевић, секретар УЛУП-а. Пратећи изложбени материјал (каталог, позивница, плакат) радила је Милица Илић.

-Самостална изложба радова академског сликара Павла Миладиновића, под називом „Слике-трагови“, отворена је 25. октобра. Изложбу је отворила директорка Завичајног музеја Анђелка Станисављевић, а публици се обратио и аутор изложбе. Публици су представљени најновији радови Павла Миладиновића. Пратећи изложбени материјал (каталог, позивница, плакат) радили су кустоси музеја.

-Захваљујући сарадњи коју музеј има са етнологом Даницом Ђокић из Народног музеја у Пожаревцу, од 22. новембра до 25. децембра гостовала је изложба појасева из етнографске збирке Народног музеја у Зајечару, под називом „Вечити круг“. Изложба је продукт вишегодишњег истраживачког рада етнолога Дејана Крстића, вишег кустоса зајечарског Музеја, који је и отворио изложбу. Пратећи материјал изложбе (каталог, позивница, плакат) радио је зајечарски Музеј за све музеје и галерије који су у прихватили излагање ове збирке.

-Из ликовне збирке Завичајног музеја ове године гостовао је Легат Радмиле Веселиновић у Галерији Центра за културу Мајданпек, од 27. новембра до 14. децембра.

Осим публиковања пратећег материјала тематских изложби у виду каталога и флајера, Завичајни музеј није располагао финансијским средствима за остале публикације, које су биле предложене у Плану и програму рада Завичајног музеја за 2012. годину.

Кустос Музеја Милица Илић написала рад под насловом "Илустрације Боже Веселиновића за Политикин забавник од 1973. до 1979.", који крајем године треба да буде објављен у Зборнику 8 МПУ, Београд.

Планом и програмом рада Завичајног музеја за 2012. годину није реализована изложба фотографија која се односила на зграду Старе основне школе; исто тако, већином гласова на Десетој седници Управног одбора Завичајног музеја усвојен је Захтев Радета Обрадовића из Великог Поповца, члана Управног одбора, да се у музеју до краја године реализује изложба археолошке збирке Радета Обрадовића. До реализације изложбе није дошло, јер према Статуту Завичајног музеја План и програм рада израђује стручно веће кога чине кустоси музеја. Управни одбор може да прихвати или не прихвати План рада.

Музејска библиотека

Путем размене са другим музејским библиотекама, библиотека Завичајног музеја 2012. године је обогаћена за око 100 наслова. Куповином библиотека увећана за 4 наслова из области историје уметности.

Инвентарисано је 90 наслова (каталога, монографија и стручне литературе из историје уметности, етнологије, историје и археологије).

Просветно-педагошки и пропагандни рад

Сарадња са локалним медијима, у циљу промовисања рада Завичајног музеја, како излагачке тако и истраживачке делатности музеја, задржана је на досадашњем нивоу.

У сарадњи са Туристичком организацијом општине Петровац на Млави, Завичајни музеј угостио је екипу ТВ емисије Књига утисака са РТС-а, пружајући сву потребну техничку и стручну помоћ у снимању емисије о туристичко-културној понуди општине Петровац на Млави. За потребе емисије снимано је: поставка изложбе Беловоде – нова открића, у циљу промовисања петнаестогодишњег истраживачког рада на локалитету Беловоде и неолитског наслеђа овог краја; манастир Витовница као пример средњевековне културне баштине од великог значаја општине Петровац; етно комплекс Бистрица и сеоско домаћинство у циљу промовисања сеоског туризма; рекреативни центар Бања Ждрело, као најпосећенија туристичка дестинација последњих година; интервју са представницима Одред извиђача „Млава“; и директором КПЦ Петровац на Млави о позоришној манифестацији „Гулини дани“. Предлог плана програма емисије начинила је Милица Илић, кустос Завичајног музеја.

О истраживачком раду на археолошком налазишту Беловоде и ове године, као и протеклих пратили су како локални тако и државни медији, углавном штампани.

У циљу промовисања рада и популисања музејске делатности израђена је интернет презентација Завичајног музеја, на иницијативу Милице Илић, кустоса Завичајног музеја. Сајт Завичајног музеја израдила је фирма Scala team из Смедерева. На адреси сајта Завичајног музеја www.muzej-petrovacnamlavi.org.rs поред истраживачке и излагачке делатности музеја, представљено је средњевековно културно наслеђе општине Петровац на Млави, ограничено на непокретна културна добра, односно манастире и цркве овог краја, као и етно комплекс Бистрица из нововековног периода.

Просветно-педагошки рад Завичајног музеја у 2012. обухватио је десетак колективних посета ученика Основне школе „Бата Булић“ из Петровца, као и ученика Средње школе „Младост“; једну посету млађих чланова извиђачке организације из Шведске; радионицу „Разбијте посуде које смо ми залепили за вас“ у оквиру манифестације Ноћ музеја 2012, за ученике нижих разреда о.ш. „Бата Булић“.

Остало

Током 2011. године Музеј је послове своје основне делатности обављао у оквиру редовног радног времена, радним данима (понедељак – петак) од 7:30 до 15:30 сати. Суботом и недељом Музеј је радио у случајевима најављених, било групних или појединачних посета. Током летњих месеци рад се обавља и у просторијама "Старе основне школе", а радно време је прилагођено захтевима посла; ове године се радило од 9:00 до 20:00 сати (+/-1 сат).

в. д. директора Завичајног музеја
Петровац на Млави

Анђелка Станисављевић

25. децембар 2012.
Петровац на Млави